

Aleš Čar

Igra angelov in netopirjev

(odlomek)

Ljubezen, ki ga je vkleila, da je postal stvar v prostoru.

Angel

B.

Kako govoriti o začetkih, če pa na koncu ostane le ploskovna razdrobljenost, vsota preživetega, zbrana okoli neke teme, ja, podoba ploskve, posute s krušnimi drobtinami, črepinjami, dogodki in trenutki, vse je tu, vendar brez glave in repa, vse je en sam vtis, ki ne trpi nikakršnega reda.

Ko zdaj mislim na Nasjo iz tistih prvih dni po mojem prihodu, mi padajo v prste le navadne (navidezne) nepomembnosti, kot so nagibi njenih rok, ko potiska slamnik na čelo, sicer nekako nujno nadaljevanje krivulj na njenem obrazu, ki kot da se stekajo v to krožno slamnato avreolo in v konice črnega traku, ki ji poplesuje okoli uhljev, naslednji trenutek po licih ali zadaj po vratu; ja, recimo, če bi zbiral začetek, bi lahko rekel, *najprej je bil slamnik in slamnik je bil pri Nasji*, zraščen z njenimi črnimi lasmi in s senco spodaj na obrazu, iz katere se bleščita beli obli – nujno – začudenih oči. Ali pa rahlo ukrivljeni koticiki ustnic, ki na prvi (zmotni) pogled govorijo o ciničnem in odmaknjenem lebdanju nekje v ozadju dogajanja, o njenem prevzvišenem zgolj opazovanju, o nedotikanju tal. Vendar ta posmehljiva krivulja ustnic ni

govorila o – navadno razumljeni – odsotnosti v zunanjem prostoru, kjer se dogajajo pomenki in zaznavanje golobjih peres na gladini mlakuž. To je daleč od resnične Nasjine podobe, je pa zato precej bliže moji podobi, kakršno sem pač prinesel iz semenišča in jo v trenutku brizgnil v prvo bitje, ki mi je zbudilo pozornost, v Nasjo.

Prvič sem jo menda opazil pred cerkvijo, izgubljeno v množici moških klobukov rjave barve in črnih ženskih oblek, zdaj vem, da je bila nasmejana zaradi največje neumnosti, ki jo človeška pamet komaj še lahko potisne v oznako normalnega, recimo zaradi ljubkosti smetarjevih brkov ali bananinega olupka, pritrjenega na izložbo, vendar govorim o njenem nasmehu,

nasmejana namreč z nasmehom, ki ni samo pričaral, temveč prepričeval, kako nesmiseln je vsak poskus kakršnega koli poskusa, vse teče, je govorila z robovom belih zob in lesketom v očeh, vse se mi pretaka med prstnimi odtisi, vse je moje, ker ni mojega nič, skratka: plazma brez začetka, ker začetek ni mogoč.

Tisto je bila ena mojih prvih nedeljskih maš v mestu, poletje je zajemalo sapo, z mestom, zbitim v kotlino in zazidanim v zelene stene bregov, sem si izmenjal šele prve signale, prve otipe, ki so v takšnih mestih najprej vezani na tiste rahle spremembe ritma, ki jih prinaša vsaka, še tako podrobna niansa v natanko utečen ritem, torej ne glede na to, ali gre za prenovljeno fasado ali pa za novega župnika: stvar je že kot novost zanimiva. Zato je bilo nujno in hkrati prijetno, da je bila cerkev nabito polna, od stark, povitih v črne rute spredaj v prvih vrstah, prek resnih moških in ženskih obrazov v poznih petdesetih in v začetku šestdesetih

– govorim o obrazih, ki izžarevajo navezo popolne vdanosti v življenje (po vrag si ga vedi čigavi pomoti včasih imenovana kar modrost sama), izkušenj in zadnjih impulzov energije, usmerjenih navadno v vsiljevanje svojega reda (ki je nujno najboljši od vseh mogočih redov) bližnji in daljni okolici – pa prek mlajših parov z otroki, prav prijetno jih je bilo opazovati, malčke, kako si na skrivaj tlačijo v usta žvečilne gumije ali potegnejo nogo na klop in se poigravajo z vezalko, do samcev, zaznamovanih z običajno neokusno zanemarjenostjo, in drugih.

Govoril sem o *Tedaj pride Jezus iz Galileje k Jordanu do Janeza, da bi se mu dal krstiti ...* imel sem polna usta prevzvišenih besed, ki sem jih igraje povzemal v prevzvišene sklepe, resnično sem v tistem trenutku razumel povezavo med vlogo, ki sem jo igral pred marmornato mizo, in med dobronamernimi ljudmi spodaj v ladji kot *prijetnost samo*, vse je bilo odprto – končno –, vse je bilo mogoče, vse je bilo celo prijetno, tudi to, da sem poplesoval med nesmisli, ki sem jih izgovarjal, in med množico prevzvišenih cinizmov, ki so lebdeli nekje zadaj ali nad izgovorjenim in s katerimi bi lahko množici (in sebi) postregel v vsakem trenutku; in verjel sem (pozneje se mi je to potrdilo), da lahko ljudem serviram vprašljiva dejstva kot smrtonosna rezila na srebrnem pladnju, tako da jim z mirno gesto prerežem vrat, jih ubijem, ne da bi se ob tem zavedeli, da so mrtvi. Ploskev las in kože pod menoj v cerkveni ladji, čeprav sem jo opazil že zunaj, je bila v cerkvi najprej nevidna, potopljena v maso obrazov, nato pa se je v hipu, natanko pri

Kristus je stopil do moža, ki je nosil obleko iz kamelje dlake in usnjen pas okoli ledij, hranil pa se je s kobilicami in z medom divjih čebel,

dvignila nad črno dno oblek, bela pika, opazim jo, kajpak, v beli obleki, izrezani iz enega kosa, tista, za katero je pozneje ugotovila s svojim malomarnim, zaspanim (odsotnim) glasom, da je veter ne čuti, ker drsi skozi jo, bela pika je izpljunila še dvojje belih, široko razprtih oči na površino prosojne kože, golo lobanjo so prerasli popolnoma črni lasje, vidna je postala še rdeča žoga v njenih rokah, končno pa sem jo zajel v celoto: rdeča žoga (v cerkvi), prilepljena na belo piko, in vse skupaj na črnem ozadju, samo čudenje in sam čudež na obrazu,

otvoritev, ob kateri sem se moral nasmehniti – ne da bi to ustnice zaznale –, in isti hip sem pomislil, kaj neki je lahko videno več, kaj je lahko mišljeno kot več?

Pristopil sem po koncu,

v mojo deviško kletko je s čudežno lahkoto, če ne že kar s trapasto zaletavostjo, prisedla njena podoba, po uri velikih Besed in Amenov sem kar stal pod nalivom kostanjevih cvetov pred cerkvijo in jo pil, ne je mislil na tak ali drugačen način, ne, ta možnost je zajeta šele v nadaljnjem dogajanju, šlo je kratko malo za naivno fascinacijo, za nas-

loniti se na njeno podobo, da se misel ne misli več, tako da sem za hip pomislil, da morda vendarle obstaja taka neumnost, kot je pitje življenja v njegovi brezoblični podobi, iz neme, kaotične in prosojne oblike (in dodajmo v isti sapi, kako prijetna in zaželena je ta norost nevednosti /naivnosti/, ki jo nekateri imenujejo sposobnost čudenja ali kar začetek mišljenja samega), govorjenje o nedolžnosti, vem, kozlarija. Ampak.

Ženske so seveda tiste prve tedne prav radi pokramljale z menoj, prepuščal sem se tem tipanjem in vsiljivi zaupnosti, ki se je v prvem trenutku omejila na moje in njihovo zdravje, nato pa se mirno nadaljevala s tračarijami in z nenavadno prefinjenim ženskim občutkom za tanko mejo med zgolj-dogodkom in škandalom. Tako sem mimogrede iz pogovorov zvedel, da Nasja živi pri očetu, ki je le še delno pri za-vesti, zvedel sem, da ima rada papagaje, lahke melodije, scufane vezalke in preproste popoldneve, zvedel sem, da ima voljno telo, ki ga pre-daja po trenutnem navdihu trenutnim mimoidočim, zvedel sem, da ji je *tako hudičevo vseeno, da je včasih že prav nemogoča*, ob tem pa je bilo seveda jasno, da ne gre za bedasto in agresivno ploskev vseenosti, am-pak verjetno – sem takrat še ugibal – za izbruhe boleče odkritosrčnosti, za nihanja v razpoloženju, posledično pa seveda za nihanja v načinu preživljanja dni. Jasno je bilo, da Nasja je vseenost, da tako edino je, *božji otrok, oče*, so navadno rekle ženske, vrag pa Tantadruji, sem sikal v sebi, teh ni, so bebci in angeli in tudi Nasja je eno ali drugo, in tudi zato se mi je upanje spremenilo v izziv,

znotraj tavanja,

nato obdobje, ko sem jo večkrat bežno opazil kje v mestu, navadno ob najbolj nemogočih urah, ko so po praznih pločnikih taval le golobi in muhe, pa tistih nekaj beračev, ki jih je mesto zmoglo nositi v drobovju, izgubljena duša ali dve in upokojen srednješolski predavatelj filozofije, v pasu rahlo sklonjen naprej, ki sem ga navadno ujel s pogledom, tik preden je izginil za avtobusno postajo proti peščeni sprehajalni poti po bližnji okolici. Večkrat sem jo opazil na klopi v parku, ura okoli pol treh popoldne, sončno lepilo je tiste poletne mesece zgostilo prostor v kotlini do negibnosti, okoli njenih nog množica okamnelih golobov, prvič sem pomislil, da gre za mrtve, pozneje, da gre za hipnotizirane ptiče, še pozneje, s pomočjo Nasjinih deskriptivnih

razlag pa sem končno pomislil na nasprotno, namreč da Nasja s svojim blodnjavim pogledom zmore njihov jezik, tako da jo golobi – po pomoti ali pač tudi ne – sprejmejo v svojo jato. Ali spet drugič, večer, sedi na oknu opuščene stare hiše, v roki drži starinsko pahljačo in zamaknjeno prebira knjigo, večkrat sem jo opazil tudi skupaj z mlajšim človekom – to se pravi, človekom mojih let – z dolgim čopom na hrbtu in z nenavadno ostrimi očmi, to je bilo nenavadno za okolje te province – ljudje zmorejo v tem mestu – v veliki večini – s svojo pozornostjo zaobjeti le špagete, bencin in nekaj drugih drobnarij. Kadar sem ga videl z Nasjo – njegovo ime je Tin – sta ga vdano spremljali rjava papirnata vrečka in steklenica v njej, ob tem pa mi je zbujala pozornost na njem posebna vrsta nevsiljivosti, ki je včasih mejila že na plahost, zaprtost in neprebojnost. In kot da se ga pijača nikoli ni dotaknila, saj ga nisi nikoli videl opletati ali kričati, konjak se mu je vpil le v barvo kože, v upočasnjene kretnje, v gibe, v način pogledovanja, ne pa tudi v sam lesk oči; ta je ostajal popolnoma jasen, zbran. Tako sem najprej iz daljave spoznal človeka, ki je postal pozneje – ob meni – eden glavnih protagonistov burleske, ki je že na svoji poti. Večkrat sem ju opazoval in iz njunega načina dotikanja in govorjenja je bilo jasno, da ju je čas zlil skupaj in jima frekvence zbil na isto valovno dolžino. V tem pa je bil še posebno fascinanten način, s katerim se ji je Tin posvečal, na primer tisti dan, ko sem obstal na vrhu stopnic pri srednji šoli, vročina, ki smrdi po prežganem olju, je pljuskala po sončnih valovih, množice so se scvrte vračale iz tovarn, onadva pa sta sedela na zidu pod gradom, zdelo se je, da razsutega mimohoda senc sploh ne opazita, da sta popolnoma odrezana v svojem svetu, brez vezi, samozadostna in zadovoljna, ob tem pa fascinantna mirnost in vztrajnost, s katero je Tin razlagal in Nasja poslušala, način, kako je prebil svojo zaprto kroglo in pristopil k njej, da sta nato skupaj odplavala z zidu proti nebu in se mirno naslajala v pogovarjanju, pozneje sem izvedel, v pogovarjanju o ničemer.

Večkrat sem jo opazil, vendar nisem pristopil in je ogovoril, prav gotovo je bila eden bistvenih razlogov za to – nesmiselno bi bilo prikivati – trdnost moje deviške kletke v teh rečeh, prebijanje steklenih sten pa je seveda zahtevalo precejšnjo energijo; čakal sem, imel sem čas, vendar je bilo jasno, da skozi steklo besede ne drsijo.

C.

Kaj sem počel tisti dan za banko?

Ta hip mi prihaja na misel – nič, vendar je to le eden izmed praznih izgovorov za tisto, kar nam uhaja, kar se pusti čutiti, noče pa biti mišljeno. Pred lokalom v pritličju veleblagovnice sem popil kavo, opazoval nihanje pisanih sončnikov in molčeče starce za sosednjo mizo, sklonjene nad partijo dame, premikanje belih in črnih ploščic, začetki in konci, ki jim v nedogled tišajo čas. Nato pa sem zavil z glavne ceste mimo banke v ulici zadaj, kjer je izložba urarnice edina točka med starimi stanovanjskimi hišami, dovolj drugačna od sivih ploskev, da pritegne pogled. Pozlačeni, delno čudaški stenski uri za steklom, prva oblikovana v orlje gnezdo in druga v grajski stolp, okoli njiju pa množica ročnih ur, vse s kazalci in niti ene same digitalne

– pozneje je stari Vencelj, urar in Tinov oče, razkačeno razlagal, da tisto niso ure, temveč govno brez duše in brez življenja, mrtvi števci, duh in oblika civilizacije je duh in oblika ure, je hotel reči, iz sebe pa je spravil le svoj izpiljeni sik: *drek*, oblikovan in pomensko podložen s sedemdesetletnim prebijanjem skozi razvlečena jutra in neskončne večere –,

pogledal sem skozi šipo in mimo ur, Nasja je sedela ob Venclju, ko se je ta izgubljal v drobovjih teh malih živalic, ob tem pa ji je govoril – pozneje mi je priznal, da je bila najboljši poslušalec, ob tem pa mu seveda nisem prišepnil, da je prav mogoče, da ni slišala niti besede – besede se niso prebile na to stran steklene ploskve, spominjam se le, kako se je včasih nasmehnil in zakrilil z rokami,

in nič ni večjega kot njena drža pričakovanja, nekakšno čudenje, da sem pred izložbo začutil nelagodje zaradi njenega preprostega, otroškega načina sprejemanja, hkrati pa so v njenem pogledu plapolale frekvence, za katere je bilo jasno, da jih zunanje ploskve predmetov ne zaustavljajo. Ob ozaveščanju tega dejstva se je njena otroška preprostost nenadoma spremenila v predrznost, v neosebno drozanje po tujih mislih, v jasnovidnost ali neki podoben dar preproščine preprostemu človeku. Videl sem, da ne zre v starčka, ampak skozi sive zaliske naravnost v

njegove možganske vibracije, pijavka na sivi plazmi, ki se prenažira s tujimi mislimi, ja, bitje, od katerega si v trenutku obseden, prav z lahkoto pa te spravi v odvisnost; tu je ležal razlog za mojo prikrito grozo znotraj fascinacije, ko sem opazoval to bitje, nato pa sem iz notranje groze pogled znova obrnil navzven, znova mimo ur in trčil v liziko med njenimi usticami, v tanko plastično palico, s katero so se igrali njeni dolgi, negotovi prsti, in znova je iz nje vzniknil otrok, znova obdan s peskovniki in tobogani. Nemogoče. In mimogrede, mesece pozneje, ko sva ležala gola na modri preprogi sredi cerkve, mi je povedala zgodbo, kako je tisti dan v parku pod klopjo našla liziko, jo sprala pod curkom, ki teče iz razprtega ribjega gobca na vodnjaku, in jo kratko malo porinila v usta. Kako preprosto.

Ozrla se je v izložbo, bil sem najden, pomignil sem ji – ker sem ji moral pomigniti – prišla je med številčnicami in urnimi kazalci in z nelagodjem sem stresel prvo neumnost, ki mi je padla na pamet, da sem namenjen pogledat Kamšt, tisto največje leseno kolo v krščanski Evropi, in če bi hotela zraven, bi bilo prav lepo in tako naprej. Šla je, če nisem tu, sem tam, torej je vseeno, sem lahko bral v njenem zgodčasem premikanju; sprehodila sva se v tišini, ki sem se jo herojsko prenašal in nisem silil v njeno razbijanje, ona pa seveda tudi ne, mirno je drsela s pogledom po tleh, in preden sva prišla do kamnite stavbe ob nogometnem igrišču, v kateri stoji kolo, ji je ležernost dvakrat uspelo spremeniti v navdušenje. Prvič zaradi prelomljene noge plastične punčke, ki je ležala tik ob vodi – najin prvi postanek –, drugič pa pri zapacani in strgani ruti modre barve, ki je visela z veje le malo naprej. In vse, kar sem zvedel o zgodovini lesenega kolesa, je bilo njeno zamišljeno tapkanje z odlomljeno leskovo vejo po robu kolesa, skoraj minuta tišine, v kateri sem se pražil samo jaz, nato pa njen vzdih in stavek:

Kolo? Kaj vem, baje ga je poganjala voda, ki je pritekala nanj nekje od zgoraj, ozrla sva se navzgor, tam je bilo resnično videti nekakšen jašek, kolo pa je dvigovalo vodo na nekakšen čuden način iz rudnika, kaj pa vem, ne spoznam se na te reči ... počakala je in me pogledala, pa še nikoli se nisva opazovala s kolesom, če me razumeš ..., monoton glas, molk, ko pa sva stala že med vrati, da odideva, je z isto

vseenostjo v glasu dodala, *tu me je skoraj posililo neko ščene, ki ga zdaj hvala bogu ni več v mestu.*

In stopila v sonce. Prvič seznanjen z njeno neposrednostjo, ki se ne ozira na predmete pred seboj, temveč izbruhne, in komur uspe zadržati ravnotežje, naj nadaljuje,

zakaj?, vprašam,

to bi morali vedeti vi, mi odgovori mirno in se mi nasmehne. Imela je seveda precej prav.

Takrat je prvič in zadnjič uporabila množino, ko se je obrnila name. Stopil sem za njo iz obnovljene kamnite stavbe, v kateri je poleg kolesa še kup razbitih steklenic in belih ogorkov, podgane sem lahko le vohal, drugo pa je bila stvar fantazije, da v špranjah in kotih lebdijo njihove oči, zrna panike in agresije, pa še poletje, da je smrad dvojni, pa še neznosna vročina. Ko sva stopala naprej proti mestu – še vedno le z odsekanimi pripombami med molki –, sem sestavljal v glavi sliko posilstva,

slika: polmrak, Nasjin zaripli in besni obraz, opleta z rokami in brca moškega, kriči, preklinja, nohte mu zasadi v čelo, prav v bližino oči, zakriči tudi moški, pretep, cela kolobocija, mogoče od zunaj glas, ki vpraša, ali je kaj narobe, Nasja se otrese njegove dlani z ustnic in znova zakriči, primaže ji močno klofuto, iz nosa se ji pocedi kri, zdaj pa sproži glavo pokonci in mu zasadi zobe v meso na roki, trže in tako naprej, in odločim se, da jo vprašam (še prej jo moram nekaj minut čakati, ker ona seveda ne hodi po poti, temveč cikcaka po grmovju):

Kakšen je bil tip?

Kateri tip?

Tisti ...

Tisto ščene?

Pokimam, ona se nasmehne, pogleda me s tisto frekvenco, ki bode skozi lobanjo in srka misli, nato počasi zamahne in spretno vrže kovinski zamašek, da mi poleti tik nad glavo.

Če je rekel ja, je bilo jasno, da misli ne, in če je rekel ne, je mislil...

Ja, razumem.

Znova izgine v grmovju in nenadoma vpraša:

Zakaj?

Zanimalo me je, kakšen tip te mora s silo ...

Pripravljen odgovor, ki je prvi trenutek sprožil napeto tišino, nato pa sem se zarežal in stekel, jez se je razprl in reka je zdrvela po strugi, predrla sva balone, vseh ji je bilo, letela je za menoj, kričala in metala kamenje.

Menda sva že naslednji dan pri teniških igriščih pila kavo in Nasja me je opozorila na belo oblečene kreature, ki so igrale tenis, kot na tiste primere, ki govorijo ja, ko mislijo ne, in nasprotno, *piškavi orehi s pozlačenimi lupinami*, je rekla mirno in žvečila list kislice, brez besa ali zamere, kot bi mi povedala, da je list bukve zelene barve in da je nebo včeraj smrdelo po algah; takrat je z odsotnim gibom segla po skodelici in polila kavo po mizi. Kupček na stolu in široko razprte oči, ki me obupano opazujejo, nato mojo polno skodelico in zopet moje oči: odkimam, pogleda me proseče, pomolim ji bankovec in znova odkimam, z glavo nakažem proti majhnemu bifeju le nekaj metrov naprej, pa me je pogledala obupano in proseče hkrati, vse brez besed,

prav v tej skledi, prav v moji kavi bo našla hudiča ali pa vrabca, o tem je bila popolnoma prepričana, in samo to je bilo pomembno tisti trenutek, krasno, prav lepo se začinja igrati, in, jasno, ona je z nasmehom in pričakovanjem začela vleči polno skodelico prek mize na svojo stran.

Takrat se je začel prostor med nama razpirati, veliko sva govorila, in govorila sva vse mogoče. Ob tem pa sem hotel verjeti, da gre za počasno, skoraj nezaznavno napredovanje proti prostoru v prostoru, za počasno stopanje skozi – to je v – zrak, v vročino, tipanje proti kamri, ki sem si jo predstavljal kot majhno pribežališče za najini duši, kot hladna soba nekje v tem prostoru, z dvema nihajnjima stoloma pred oknom, od koder bi najini duši v miru opazovali mesto, ulice, se nagibali skozi okno in pili dež na oni strani, kradli svež kruh iz vrečk mater, ki se odpravljajo proti domu, in si po navdihu in razpoloženju lizali meglene ude in mehke oblike.

Moja skrb za izgubljeno dušo je bila med ženskami seveda sprejeta s spoštovanjem in navdušenjem. Že samo to, da je zaradi mene precej

manj časa prebila s Tinom, je bilo razumljeno kot uspeh moje nesebične požrtvovalnosti, še posebno, če vemo, da je Tin v mestu veljal kot primer nenormalnosti, izprijenosti, zavožensti in kar je še takih prijetnih oznak.

Lepa hvala.

D.

znotraj tavanja mirno opazovanje, uživam jutranjo kavo v čudaški cerkveni kupuli in mirno plujem s pogledom po jesenskem zraku

– nekatere dneve je treba stisniti k svoji koži, jih zdrgniti z dlakami in jih poseliti z oblaki svojega lastnega švica, jih torej zapolniti s svojim in ne z Nasjinim načinom tavanja –

igram se različne igrice, kot je tista, da z otrdelimi nožnimi palci obračam liste v Bibliji ali pa rišem hiše, deklice in sonca na list papirja, pritrjen na tleh, ob tem pa se režim nesposobnosti telesa, mesa, koordinacije, crkujem v zabavi, ko opazujem, kako človeška opica vlaga nečloveške napore samo zato, da bi obrnila list v knjigi ali narisala krog, ali pa druge igrice, ko pozornost iz nesposobnosti telesa preusmerim v nesposobnost zavesti, torej, da si jaz in jaz deliva klofute v lobanji,

naj navedem primer izredno preproste igre, jaz in jaz in jaz in ... ad infinitum pijemo kavo in čakamo na trenutke, ko naj bi mišljeno (ko naj bi baloni pod stropom male kupule končno počili in nam stresli na glavo povratno pozabo, tisti: smo koščki ledu, ki se topijo na čelu, se končno raztopijo v vodo, ki je ednina, nato v tankih curkih odteče po telesu in se zbere v majhno lužico ob svojih podplatih) padlo in se razletelo, tega pa seveda mi, krdelo opic za čelom, kajpak ne dopustimo, prav tako nebogljenost poskušamo risati sonca ali pa obrniti stran v knjigi kakor naša sestra predtem. Opice, ki se hranijo s kotli kuhanih besed, ki cvilijo in se vrtijo po gozdu med ušesi:

iz spomina priplava ton opatovega piskajočega glasu in takoj nato njegova zajčja ustnica, piškav oreh med gnilim listjem, ki sem ga videl vrag si ga vedi kje in kdaj ali pa celo nikoli, zavržem sliko oreha, za

trenutek nič, pa stavek iz ene izmed knjig, latinski glagol, pobiramo vse, kar pride pod roke, spominske ostanke vonjev, tipov, melodij, da ne govorimo o besedah, prav vse, pa, hja, Nasja, navadno jo poskušamo sleči za čelom, potržemo ji obleko in takrat šele nastane med opicami totalna norija. Prav prijetna igra, ker seveda ni cilj doseganje vzhodnjaških limanic, poimenovanih tudi praznina – pozabljajo, da govno ne more biti nikoli prazno, pa čeprav se na trenutke od-misli. Ne, bistvo igre je samo zabava ob opazovanju svoje lastne agonije.

Tako kot tudi vse drugo tavanje, ob tem dvigujem roke od vsakršnega zmehčanega sentimenta, Faus, seveda, saj vemo to, ta beseda nima nikakršne zveze s spoznanji o lastni tragičnosti, brezupnosti ali pa z upanjem na drugi stani (Kaj ni to isto, Faus? Podpišem, dragi moj Faus.) in podobnih modernih razvadah, ne,

bliže je načinu zaganjanja v monotone nize časov, način izzivanja, spodbijanja, ob tem pa z nasmehom slavimo majhne zmage in totalne poraze, opazujemo *maje*, ki poganjajo iz vseh lončnic na vseh oknih v vseh mestih, jasna zavest o fiktivnosti izzivov, pa posledično zmag in porazov, jasno. Vse je vredu, vse je mogoče, le prostor očistimo vsakršne objektivnosti, očistimo ga božje in znanstvene sistematike, pa bo vse v redu. Hja!?

Ja, in tako vse plava, zunaj jesen, znotraj cirkus, kričanje, nenadoma opazim Nasjo, kako zakoraka po drevoredu na drugi strani ceste, obsedi na klopi in nato ves dopoldan kramlja z zmedenimi starci iz doma za ostarele, pozneje mi govori o teh zgodbah, nakateri so čakali na zaročenke, drugi so bili na namišljenem dopustu (pa zato nič manj prijetnem), tretji so morali naslednji dan že navsezgodaj zjutraj s kosom kruha v rudnik, tretji so se zgubljali v mestu in iskali domače hiše, vendar so tam našli le visoke bloke, hodila je z njimi, jim povsem resno odgovarjala na bedasta vprašanja in jih zvečer vračala v naročja medicinskih sester.

2.

Njuno videvanje nima sistema, ne trpi dogovorov, hkrati pa postaja nekakšna nuja, odvisnost, in se ob hrani, porokah in mašah spreminja v del Fausovega urnika. Zdaj verjame v tisto, da sta vredna drug drugega, pa ne da bi ob tem vlekel na plano usode in podobne besede, raje se poigrava z mislijo, da sta vpeta v nekakšno zmedeno fugo, ki izgubljena tava vrag si ga vedi kje, po kaosu, nevidnem in podobnem, nato pa se nenadoma – v nesmiselnem in nepredvidljivem trenutku dvigne – iz ovinkov po tistem (ne)dojemljivem in se pusti razumeti, za trenutek ne beži v obliko štenaste, zavozlane in nerazpoznavne mase, temveč pusti k sebi hip in okvir in videnje in tip. Moment. Trenutki, v katerih Faus mirno obsedi, za trenutek ob sebi in s seboj, trenutki, ki se mu ne cepijo in se ne upirajo. Verjame torej v nekakšen sistematičen kaos, ta (namišljeni) red v kaosu pa ima podobo zasledovanja: po navadi se zgodaj popoldne odpravi iz župnišča in jo išče:

postopanje okoli vogalov, škiljenje pod mostove, za vogale in skozi okna zrušenih hiš, stopanje mimo gostilniških vrat in pogled v notranjost, ali slučajno opazuje zavese ali sliko modre ladjice na stenski uri, skozi park do gradu, naprej ob potoku navzdol, pogled v strugo, ali je sklonjena ob vodi in v rokah preobrača zarjavele vzmeti in barvane koščke polivinila, sicer ostane še nekaj krajev po robovih okoliških gozdov, kjer navadno rada prečepi popoldan in sanja, da bi imela opico, ali pa o temnozeleno pobarvani sobi, kot bi živela med smrekami. Seveda so Nasji vseč te skrivalnice, igra igro in vsakič znova je zmožna šokantnega presenečenja, ko stopi izza smreke ali skozi gostilniška vrata. Ko pa jo dobi in obsedi poleg nje, pozabi na naprezanja, na možnost, da bi poskušal nadzirati tok dogodkov, in pusti, da ona zaplava naprej in s svojimi odbitostmi diktira tempo trajanju.

E.

Končno sem jo dobil v gradu, čepela je v senci pod obokom in v rokah vrtela skodelico, za katero se je izkazalo, da jo je po trenutnem

navdihu spustila v žep takrat, ko sva pila kavo pri teniških igriščih. Ko me je opazila, je vstala, pristopila k meni in me vljudno vprašala, ali potrebujem vodnika; prijazno sprejemem, njena roka zdrsne pod mojo roko in sprehodiva se po grajskem dvorišču.

Torej; grad je bil skladišče, obramba pred Mongoli ali Turki ... se mi zdi. S stopali, potisnjenimi navznoter, je obstala in se zamislila. Mongoli, kajpak.

In samo upava lahko, šepnem, ker dvomim, da bo njeno razmišljanje rodilo sadove, *da takrat ni bil pobarvan tako ogabno, kot je zdaj ...*

Ali pa je to del obrambe, se je zarežala.

Poglej si to packarijo, dodam previdno, ker nekaj metrov od naju na desni stoji skupina turistov in kima v zidove, v nabrekle barve, ki skušajo (najverjetneje) pričarati toploto ognja, začarajo pa le površne oblike ognjenih zubljev.

Pa kaj ti je? Naš grad je znamenit in meni je prav všeč, reče ona z igrano užaljenostjo, me spusti in že stopa proti izhodu; bil je pač dan, ko zaradi preobilja energije ni zdržala na enem kraju, ker se vsak kraj tako hitro izčrpa in obrabi, bi bila verjetno njena formulacija, kmalu pa so seveda sledili tudi dnevi, ko je lahko opazovala kepo zemlje od jutra do večera in samo začarana vzdihovala. Znova se oziram po zidovih in opazujem zgnetene barve, baročne angele, preobilje metuljih kril ali nabrekel cvetlični vrt sredi cvetenja,

ja, lahko bi si mislil, da ti je všeč, dodam in se ozrem proti vratom, kjer Nasja z desetih centimetrov nepremično zre v slabo gravuro na lesenih vratih in v kip z odbitim nosom.

3.

Nasjino raztreseno besedičenje in zbegano pljuskanje krvi sta od Fausa seveda zahtevali nenehno pozornost, levo, desno, deset korakov po pločniku, pa je nenadoma obstala in isti hip je bilo treba razglablјati o čevljih v izložbi, o povoženi mački ali o tretji porkamadoni (vse večkrat je razmišlјal o Tinu in njegovem čudežno umirjenem načinu, s

katerim se je predajal Nasji), in resnično je bilo potrebne precej spretnosti pri požiranju njene preklemane samoumevnosti, njenih izbruhov odkritosrčnosti, ja, pa naj bo, naj bo pršec vodometa zelen in za trenutek edina stvar na tem bednem svetu, vredna, da jo človek opazuje, naslednji trenutek so to ribe, ki (da) plavajo v pršcu vodometa, pa to in ono in tako naprej. Kljub temu so ga koraki nosili po mestu s še večjo vnemo, jo iskali, ob tem pa zahtevali od njegove pameti, naj verjame, da so srečanja le niz naključij in prav nič drugega.

Ko je tisti dan Nasja stopila v cerkev, ji je takoj stopil naproti (fatamorgana vodnjaka sredi Sahare, steklenica vina na ozadju belih miši), vendar je trčil ob zmaličen izraz na njenem obrazu. To je bil več kot znan znak, da jo nekaj živcira, jasno, nekaj je in gotovo spet bedarija: ni našla koščka lepenke ali pa tiste slike izpred dvajsetih let, ko je prvič stala na smučeh, ali pa gumijastega kolesčka od avta ali pa vrag si ga vedi kaj. Tako bo treba najprej skozi ceremonijo *kaj pa je?, kdo je bil?, kje pa je?, poglej to ... poglej to ... si slišala to ... pa to ... saj sploh ni tako grozno ... poglej ...* reči, ki so ga zadnje čase neznansko dolgočasile in ga živcirale, in šele nato, po dolgih debatah (če), bo svar začela dobivati obrise svoje običajne smiselnosti. Če. Še najbolje bi bilo, če bi takoj planila v jok, da se zmehča, dotolče, nato pa se znova dvigne. Da seveda ni bilo misliti na to – kar ga je zadnje čase preganjalo do norosti –, da bi končno že izrekel, da menih na njem z njim v njem nima nikakršne zveze, naj si to, prosim, zapomni, in treba bo izreči, da si želi spati z njo. In če že hoče in mora vedeti, ja, tega še ni počel v svojem zavoženem življenju.

Obsedel je v klopi pred njo in globoko dihal, potem ko se je nekajkrat nervozno sprehodil med klopimi:

Dlaka je zate mrlič, če se ne motim. In v tem celo neznansko uživaš. Smiliš se sama sebi, da je dlaka spet lahko Alicia v čudežni deželi in punčka iz cunj. Da se lahko igraš naprej ...

Njegov napad jo je zbegal; pogledala ga je začudeno, vendar je molčala.

Do konca trapast dan, obupno zanič dan. Samo prepričujem te, da je to, kar počneš, počena nula.

Pa ja. Moj problem ...

Meša se ti.

Pa ja. Meša se mi.

Sladka žalost. Faus se je vsaj delno pomiril, čeprav so mu možgani še vedno razbijali z dvojno frekvenco. In da je neumnost popolna, želja po Nasjinem telesu se je, v nasprotju z vsemi zahtevami situacije – kakor se po navadi stvari zavrtijo –, še podvojila. Žalost smrdi po poeziji, ta pa ti kar stresa iz rokava smisle pa središča pa sonca, zato pa je prijetna. Vidiš, za to pa bi se bilo vredno dret. Samo nasprotno od tega, kar počneš: ne se dret iz naivnosti, ampak zaradi naivnosti. Škofov, pa poezije, znanosti, da ne govoriva. No, konec koncev pa tudi to ni vredno dretja ...

Obrnil se je in znova izstrelil:

Saj si srečna?

Negotovo ga je pogledala:

Kaj pa vem ...

Se spodobi, da človek dandanes ve vsaj to, da smo načelno pomendrali to neumnost. Torej, da vsaj teoretično ni mogoče biti srečen.

Zato zajebavaš vse, kar leze ...

Zelo približno tako. Izkušnja kemičnega procesa, ki ga naivci imenujemo mišljenje, bog nam pomagaj, Nasja, ampak ta kemični proces ni dedna stvar kot spolni nagon in lakota in podobno. To je blazno trapasta stvar, ki ti pobere popolnoma vse, ne boš verjela. Saj ne, da bi bolelo ...

Jaz pa sem včasih ...

Srečna?

Ja. Odločno je potisnila robec v žep, za trenutek pomolčala in nato odločno rekla:

Uživaš?

Vedel je, da to izmenjavanje stavkov ne pelje nikamor; pa vendar se dogaja nekaj povsem novega – občutek moči, občutek letenja, preseganja, stopanja počel bitja pred njim, o katerem je dolge mesece sanjal, kako bi se mu približal, kako bi ga zaobjel, posrkal vase, kako bi se spremenil v tisto bitje samo; dolgi poskusi samo-razsuvanja, ki pa nikoli ni pripeljalo do točke geneze iz Fausovega jaza v tisto, v ti,

nemogoče – prav zato zanimivo –, nesmiselno, to pa mu je postalo jasno šele ta trenutek. V trenutku nadvlade tega bitja. Pomislil je in rekel z nasmehom:

Odgovor je: ja, uživam. Vprašanje pa: v čem?

V tem, da me zajebavaš! Neskončno uživaš po svojih trapastih ovinkih, v svojem oklepu, skopljenec, od koder varen stresaš neumnosti! Vem to!

Ja?

Ja! Sploh ne znaš človeku pogledat v oči, ne da ga bi ob tem brcnil v rit!

Nemogoče, res ... te zanima? Obmolknil je, se zamišljeno zavrtel na petah, sedel je poleg nje in resno rekel:

Zdaj pa resno. V redu? Lepo te prosim, daj že mir s tem dretjem. Človeku požreš vse živce.

Ti pa ga dotolčeš s svojimi porkamadonami!

F.

Ti pa ga dotolčeš s svojimi porkamadonami!

Nato se je dvignila in izginila iz cerkve, jaz pa za njo. Zasledoval sem jo vse do rečnega zavoja kak kilometer iz mesta, tam je obsedela na deblu in obračala v rokah zmendrano pivovsko pločevinko. Celo uro sem se trapasto prestopal med smradom razpadajočega vrabca na levi in piramido, narejeno iz češarkov, na desni, ki je bila prav gotovo njeno delo. Ja, to je Nasja, še več, predvsem to je Nasja, bitje, žalostno, vendar srečno bitje, ki hipnotizira pločevinko, da se ta začinja spreminjati v ptiča ali pa v goveji zrezek; njen odgovor, kaj počne, pa bi se verjetno glasil, da čaka in opazuje, kdaj bo pločevinka na svojo površino izpljunila dušo ali kaj podobno pesniško neumnega, to je njena filozofija ne-mišljenja, filozofija čakanja. To je Nasja.

Čakam, da nekaj čvekneš, je takrat nenadoma spregovorila ježno, ko sem še vedno čepel poleg razpadlega vrabca. Prepričan sem bil, da me ni opazila, zato me je ubilo – režala se mi je v barvah zmagoslavja: dete moje neumno, Faus, nategnjen si bil, kako lepo, se zarežim še sam,

krasno, poveljučujmo njeno zmago:

Vedela si, da se kuham v smradu gnilega vrabca in da me žrejo mušice in ...

Lahko bi se to šla večkrat,

se je režala še naprej – mislila pa povsem resno – vrgla pločevinko v reko in vstala. Šele zdaj opazim, da je zopet v beli obleki. Slamnik počasi odloži na grbasto vejo in počasi stopi proti reki. Oblečena se pogrezne do pasu v mirni tok reke, nato pa zaplava skozi prozorne kroge vode, v sredini reke se potopi in znova vznikne na površje.

Otročarija, Nasja. Prijetno hlajenje v hladni vodi na hladen večer.

Si lahko mislim.

Še nekajkrat zaplava, nato pa pride iz reke,

pridi, reče že gola,

in pridem

(po krstu je Jezus takoj stopil iz vode in precej so se nad njim odprla nebesaaaaaaaaaaaaa, se mi vrine v možgane),

in kup premočene bele obleke in kup suhe črne obleke,

in končno zajadram v ženski del planeta,

in posilim Jezusa,

4.

pomisli Faus.

G.

Nato znova pot pod noge, ti, Faus, arestant pod plešo, ki čutiš svojo obrazno masko, ki se zabijaš v konico nosu, puliš obrvi (vse z notranje strani obraza) in si nateguješ jezik, naslednja in ponosna in razdevičena kreature, oblečena v haljo z neprijetnimi, metafizičnimi konotacijami,

dež biča meglo in zemljo nad mestom in enkrat za spremembo se mi zdi to povsem v redu in povsem normalno, brez tistih navadnih

razmišljanj o (ne)vidljivost, in kaj je zadaj, zakaj zamejena vidnost in kako plavajoči simboli in kje imena velikih kot Velikih, samo voda, ko stopam po mostu, rdeča žoga na gladini rjave reke, samo luže, nekaj hitečih dežnikov na drugi strani (in nič tistega, kaj neki razmišljajo in kam gredo, in ali vedo, zakaj se sploh premikajo in tako dalje), čof, čof, čof, misliti, da je treba (ne)misliti, misliti, da je treba hoteti (ne)delati in kljub temu zavedati se iskanja, samo previdno, si govorim z nasmehom, prekritim s prozornimi črtami vode, samo počasi, Faus, ne pretiravaj, si dopovedujem, brez neumnosti in kakšnih labodjih kril, samo koraki, lepo stopaj naprej brez dežnika skozi večer, skozi prazno mesto in opazuj.

Ja, lahko bi si tudi odpustil evforijo, nekaj trenutkov evforije telesa, mišičnih vlaken, ustnic, živčnih končičev, jezik, meso, kako težka beseda!, kar slišiš tisti pljaasssskkkk, ko pade krvav zrezek na asfalt, ja, prav to nosi v sebi zvok: "meso", napačno!, seveda, trapast jezuit, metafizik, ponosen na svoje tavanje, kaj zdaj?, ko se samo zaradi telesa zdi, da je enkrat za spremembo pogovor s samomorilcem v sebi izguba časa in ne največji izziv, nikakršne okusnosti ni več v brskanju po čorbi samomorilčevih možganov, vidiki *zanimivosti* zamenjajo pole, in tako postane ločevanje prenapetih emocij in napačnih sklepanj (na eni strani dopovedovanje emocijam, da jih ni, in na drugi sklepanje, da temelji na napačni predpostavki, in sicer, da je sklepanje kot način delovanja smiselno, torej da so sklepi sklepanja več kot vprašljivi ... vdaja in nato strašni molk, ki je v tem dežju in sredi vodnih bičev nenadoma beden do skrajnosti).

Je kaos, ko vtisi samo padajo, ko ni prstov, uperjenih gor in dol, pa levo in desno,

naslonim se na ograjo na mostu in z nasmehom požiram drvenje reke spodaj,

spredaj drsi v usta in na tilniku nazaj ven, se ne dotakne, pa čeprav je vse skupaj le evforična naivnost,

pomislim na Nasjo, kajpak, saj se mi po glavi vrti samo še njeno ime, kaj neki počne, ja, prav mogoče je, da ta trenutek kuha polento, lista eno izmed slikanic ali pa strip, morda se maje v gugalniku ob starcu, ki si na zgubanem fotelju grize dlesni in nekje in nekoč zbira

zaročenko, morda pa Nasja leži v svoji sobi, kjer po tleh še vedno ležijo punčke iz cunj in kupi nesmiselnih drobnarij, pločevink, vezalk, scefranih slik ptičev in drevesne veje, ki jo spominjajo na to in ono, ali pa je ne spominjajo na nič, lahko da zre v strop, včasih je žalostna, mi je govorila, in takrat ne delam nič.

Ja, včasih je treba delati nič, moj dragi Faus. To je: vse.